

проблема виробництва продукції цієї галузі сільського господарства завжди була однією з першочергових у численних постановах, директивах, «продовольчих програмах» України. Розведення високопродуктивних порід худоби та птиці, виробництво найрізноманітніших м'ясних і молочних продуктів ще і досі не стало престижним заняттям сільських жителів, предметом гордості господарів, об'єктом справжнього піклування держави, як у високорозвинених країнах світу.

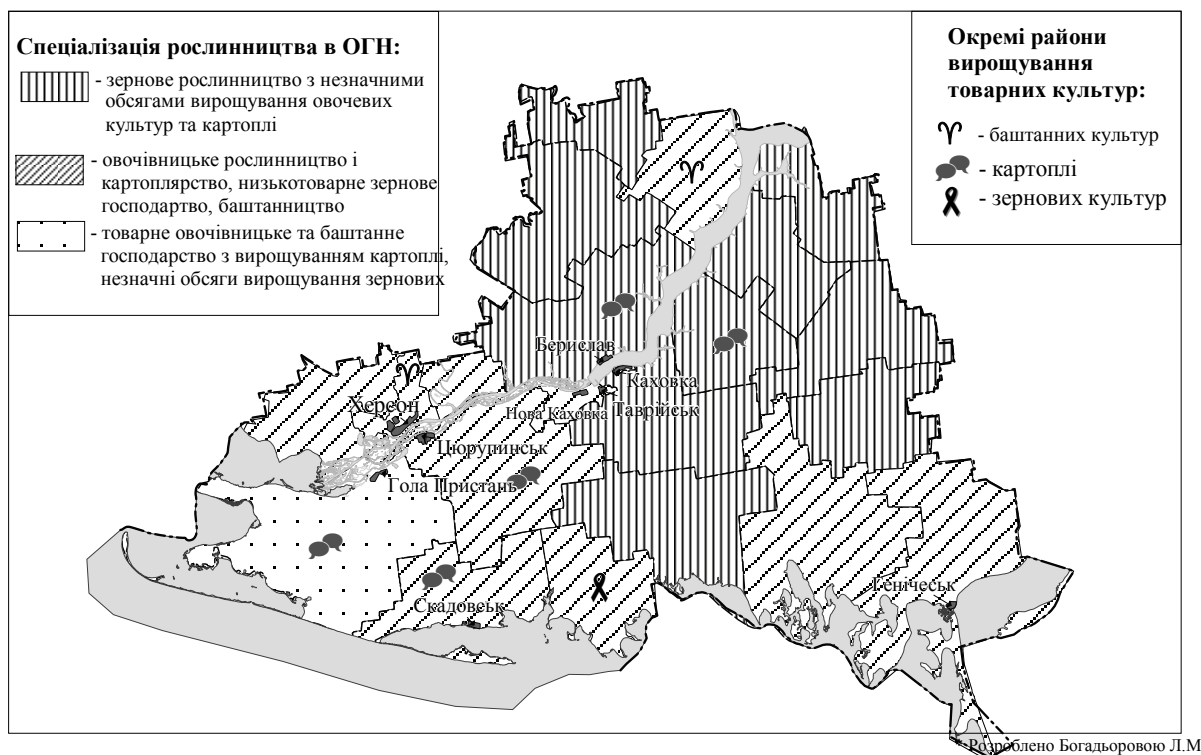

Рис. 1 Спеціалізація рослинництва особистих господарств населення Херсонської області

*Бойко В. М.
Маріна Т. А.*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У КУРСІ ГЕОГРАФІ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

Проблема розвитку мислення у процесі навчання завжди цікавила як вчителів. На основі їх досліджень педагогів були зроблені висновки про взаємозв'язок процесів навчання та розвитку мислення. Було показано, що розвиток творчого мислення можливий лише за умови застосування інноваційних технологій навчання, таких як, інтерактивні технології, технологія розвитку критичного мислення, проблемне навчання, застосування персонального комп'ютера у процесі навчання географії [5].

Аналізуючи літературні джерела присвячені цьому питанню, можна сказати, що загалом ця тема широко представлена у педагогічній літературі, проте авторами майже не наводиться прикладів застосування

цих технологій саме на уроках географії України. Отже, знаходження шляхів втілення інноваційних технологій в курсі географії України є дуже актуальним.

Нами була сформульована мета: на основі сутності кожної з інноваційних технологій знайти шляхи їх втілення у вивченні курсу географії України та з'ясувати ефективність і доцільність інноваційних технологій.

Для досягнення мети були поставлені такі задачі:

- 1) розглянути, як питання втілення інноваційних технологій у навчання географії України висвітлюється в літературних джерелах;
- 2) виявити можливості і доцільність застосування технологій з врахуванням розвитку психіки учнів;
- 3) з'ясувати сутність кожної з інноваційних технологій, проаналізувати позитивні і негативні сторони при їх застосуванні;
- 4) розробити мультимедіа програму навчання окремих тем географії України;
- 5) провести педагогічні дослідження застосування інноваційних технологій в навчальному процесі гімназії № 3.

Застосування інноваційних технологій у курсі географії України особливо важливо. У 8 – 9 класах (тобто у дітей 12 – 13 років) відбувається перехід типу мислення від конкретного до абстрактного. Згідно з теорією когнітивного розвитку швейцарського психолога Жана Піаже [4], процес оволодіння формально-операційною стадією мислення потребує спеціальних технологій навчання, які мають максимальні можливості для інтелектуального розвитку підлітків. Всі інноваційні технології навчання спрямовані на розвиток абстрактного мислення, їх застосування у викладанні географії є ідеальною передумовою для інтелектуального зростання підлітків. Що стосується курсу географії України – він має безліч можливостей для втілення інновацій, а значить і для розвитку учнів.

Суть інтерактивного навчання: навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Негативною стороною, що була виявлена при застосуванні інтерактивної технології навчання: неможливо залучити всіх учнів до навчального процесу: у групах всю роботу виконують сильні учні, слабкіші у кращому разі можуть списати, не розуміючи суті завдання. Суть проблемного навчання: навчити учнів не окремим розумовим діям у стихійному порядку, а системі розумових дій для рішення творчих завдань. Негативною стороною даної технології є те, що не завжди створюються умови для постановки проблеми. Суть технології розвитку критичного мислення: навчити учнів критично осмислювати отриману інформацію, аналізувати її і приймати вірне рішення. Негативним у застосуванні є те, що учні не завжди готові до критичного осмислення інформації, іноді вони намагаються побачити помилку там, де її немає. Суть комп'ютерного навчання: отримання навчальної інформації відбувається за допомогою персонального комп'ютера. Негативною стороною при застосуванні

комп'ютера у навчанні можна назвати по-перше, низький рівень оснащення комп'ютерних класів більшості шкіл, по-друге, шкідливий вплив випромінювання екрану ПК на здоров'я учнів, через що перебування за монітором ПК обмежується.

У дайнї статті особливу увагу приділено саме застосуванню комп'ютера у навчанні географії України, оскільки розробок вітчизняних авторів у цій галузі немає зовсім [5].

На сьогоднішній день існує два напрями використання комп'ютерних технологій у навчанні. Перший напрям передбачає засвоєння знань, умінь, навичок, які дозволяють успішно використовувати комп'ютери, тобто оволодіння комп'ютерною грамотністю. Другий напрям розглядає комп'ютер як засіб навчання, тобто навчання за допомогою різноманітних комп'ютерних програм (учбових, демонстраційних, контролюючих, імітаційних, довідкових) [1].

Преваги застосування комп'ютерних технологій полягають у тому, що вони:

- посилюють мотивацію навчальної діяльності;
- відкривають доступ до сучасної, свіжої інформації та дають можливість вести діалог з джерелом цієї інформації;
- розширюють можливості презентації навчального матеріалу;
- дають можливість керувати пізнавальною діяльністю школярів [6; 1].

На Україні мало приділяється уваги розробкам комп'ютерних програм з географії України. Щоб ліквідувати дану прогалину, нами було розроблено макет мультимедіапідручника з фізичної України. Макет розроблявся на основі таких тем навчальної програми з географії: «Зона мішаних лісів», «Лісостепова зона», «Степова зона». Макет має таку структуру:

- 1) власне ілюстрований текст по вказаним темам;
- 2) атлас України (у даному макеті використовувались лише ті карти, що стосуються безпосередньо вище названих тем);
- 3) контрольні питання та тести;

Функції, які може виконувати даний макет мультимедіа-підручника:

- інформаційна, забезпечує учням засвоєння навчального матеріалу;
- мотиваційна – за рахунок наявності в ньому різноманітних ілюстрацій, комп'ютерної анімації, текстів;
- організація самостійної пізнавальної діяльності учнів;
- контролююча – за рахунок наявності такого розділу, як «Тести»;
- корегуючи – за рахунок наявності зведеної таблиці, вчитель має змогу прослідкувати навчальні досягнення учнів, таким чином здійснюється зворотній зв'язок [6; 1].

При створенні макету підручника використовувались такі програми: 1) редактор текстів Microsoft Word 2000; 2) Microsoft Power Point 2000; 5) Windows XP.

Текстова частина підручника складається з комп'ютерних презентацій у формі лекцій. Комп'ютерна лекція, що розроблена за допомогою

Microsoft Power Point – це тематично і логічно зв'язана послідовність інформаційних об'єктів, що демонструється на екрані або на моніторі. Задача співпадає з традиційною лекцією – пояснення нового матеріалу. Але на відміну від традиційних комп'ютерна лекція має можливості до застосування ілюстративного матеріалу. Тому комп'ютерна лекція – це новий інструмент у роботі вчителя [3].

Розділ «Атлас» дозволяє проілюструвати лекцію картографічним матеріалом.

Розділ «Тести» дозволяє незалежно та неупереджено оцінити навчальні досягнення учнів з географії. Програма для проходження тестів написана за допомогою середі інтегрованої розробки Delphi 5.5. Щоб почати проходження тестів учень обов'язково повинен зареєструватися на початку, вказавши клас, ім'я та фамілію. Самі тести складаються з чотирьох рівнів (низький, достатній, високий і творчий які оцінюються відповідно у 3, 6, 9 та 12 балів). По закінченні проходження учнем тестів, програма сама підбиває підсумки і заносить результати у зведену таблицю.

Застосування інноваційних технологій навчання у гімназії № 3 дало відчутні результати. Хоч покращення успішності, збільшення кількості відповідей на репродуктивні і продуктивні запитання відбулося за рахунок навчальних досягнень лише декількох учнів, а рівень успішності інших не змінився, застосування інноваційних технологій є суттєвим фактором підвищення рівня знань. Те, що на застосування інноваційних технологій відреагувала лише невелика кількість учнів пояснюється малим терміном застосування цих технологій у процес навчання географії. Дані анкетування, яке проходило у кінці дослідження, показали, що застосування інноваційних технологій підходить не всім учням. Таку ситуацію можна пояснити тим, що діти не мали часу звикнути до нового стилю викладання, до нових форм роботи на уроці, а також відсутністю в учнів навичок роботи для застосування інноваційних технологій.

Література:

1. Колмичиков М. Використання електронних атласів на уроках географії // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2006. - № 10-11 (447-448). – с. 3-8
2. Новые информационные технологии в обучении. // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. - № 23-24 (412-413). – с. 23-27.
3. Пиаже Ж., Генезис элементарных логических структур. – М.: Просвещение, 1970. – 294 с.
4. Понурова Г. А. Проблемный подход в обучении географии в средней школе. – М.: Просвещение, 1991. – 192с.
5. Таможня Е. А. Компьютерные технологии: возможности использования // География в школе. – 2004. - № 4. – с. 46-51.